

M. kir. Ferencz József Tud. Egyetem
Rektori Hivatala
Szeged.

VII. évf. 6. szám
1934. március 25

VÁROSKULTURA

fejlesztési és idegenforgalmi folyóirat. — A Magyar Vidéki Városok Kulturális Szövetség
a Magyar Vidéki Városok Idegenforgalmi Központja hivatalos lapja. — Főszerkesztő
Zenczey Domokos. — Felelős szerkesztő: Gerő Dezső. — Szerkesztő: Kuthy Sándor d

K i v o n a t a Belügyi Közlöny 1932. aug. 7-én megjelent 34. számából (566. old.)

A m. kir. belügyminiszternek 69.618/1932 B. M. számú körrendelete

A „V Á R O S K U L T U R A” című szaklap ajánlása.

(Valamennyi vármegyei és városi törvényhatóság első tisztviselőjének,
Budapest székesfőváros polgármesterének is.)

A »Városkultura« című folyóirat, amely a Magyar Vidéki Városok Kulturális Szövetségének hivatalos szakközlőnye, a városok kulturális, idegenforgalmi, esztétikai, közegészségügyi, szociális, építészeti és gazdasági problémáival foglalkozik és ebben a körben a városok érdekeit kívánja szolgálni.

A nevezett folyóirat eddigi működésével hasznos tevékenységet fejt ki s ezért az Alispán (Polgármester) úr figyelmébe ajánlom.

(Csak a vármegyék alispánjainak:)

Felkérem Alispán urat arra is, hogy a lapra a vármegye területén levő nagyobb községek (megyei városok) figyelmét is hívja fel.

Budapesten, 1932. évi július hó 28-án.

Dr. vitéz Keresztes-Fischer Ferenc s. k.
m. kir. belügyminiszter.

VÁROSKULTURA

Városfejlesztési és Idegenforg. Folyóirat

Megjelenik havonta kétszer

A szerkesztőbizottság vezérlője 1932 okt. 11-ig
† Gróf Klebelsberg Kuno dr. volt.

Főszerkesztő: Berzenczey Domokos. Felelős szerkesztő: Gerő Dezső. Szerkesztő: Kuthy Sándor dr.

Szerkesztőbizottság: Elnök: Somogyi Szilveszter dr. Tagjai: Széchenyi Károly gróf és Bents Kálmán dr., Dezső Kázmér dr., Hodobay Sándor dr., Krakker Kálmán dr., Nendtvich Andor dr., Szauter Ferenc dr., Tóth Tamás dr., Vásáry István dr., Zimay Károly dr. polgármesterek.

Főmunkatársak: Borsos József (Debrecen), Csűrös Ferenc dr. (Debrecen), Ecse-
dy István dr. (Debrecen), Elek István dr. (Szolnok), Hankiss János dr. (Debrecen),
Hoór-Tempis István dr. (Budapest), Kalenda Lórád (Pécs), Kogutowitz Károly dr.
(Szeged), Lakos István dr. (Szentés), Máday Lajos dr. (Miskolc), Molnár Kálmán dr.
(Pécs), Pap Róbert dr. (Szeged), Sas László (Bpest), Szalay József dr. (Szeged),
Tonelli Sándor dr. (Szeged), Valló István dr. (Győr) és Vozáry István (Budapest).

† Móra Ferenc dr. 1934. február 8-ig
a „Városkultura” főmunkatársa volt.

Központi szerkesztőség és kiadóhivatal: Szeged, Kiss-utca 1. — Telefon 14—75.

Budapesti szerkesztőség: I., Horthy Miklós-ut 84. Telefon 595—82.

Debreceni szerkesztőség: Kossuth-utca 8. Telefon 19—55.

Előfizetési árak:

Egy évre . . .	24—
Félévre . . .	13—
Negyedévre . . .	7—
1 óra . . .	2:50
Egyes szám ára	150

VÁROSKULTURA

VÁROSFELJESZTÉSI ÉS IDEGENFORGALMI FOLYÓIRAT

MEGJELENIK HAVONTA KÉTSZER

Központi szerkesztőség
és kiadóhivatal:

Szeged,
Kiss-utca 1. Tel. 14-75.

Budapesti szerkesztőség:
I., Horthly M. ut 84. Tel. 595-82.

Debreceni szerkesztőség:
Kossuth-utca 8. Telefon 19-55.

Főszerkesztő: BERZENCZEY DOMOKOS

Budapest két új temploma

Irta: FÁBIÁN GÁSPÁR dr.

A székesfőváros kömmün-utáni ujjaébredését 13 templom létesítése teszi felejtetlenné. Az a megtisztelés ért, hogy ezek közül kettőt én tervezhettem, amelyeket legyen szabad itt vázlatosan ismertetnem.

Hogy a két templom, bár stílusban épült, mégis korszerű, az természetes. Az egyházközségek, amelyek a megbízást adták, egyhangú határozattal ilyen templomok létesítését kívánták, tehát a kor ízlésének megfelelő stílust kényszerítettek a tervezőre. Az egyik neo-román, a másik neo-gót stílusú. Mindegyik (különösen a Szondy-utcai) vásár- és ünnepnapon állandóan zsúfolva hívőkkel; a jelek szerint a kor gyermekei szeretik és megbecsülik.

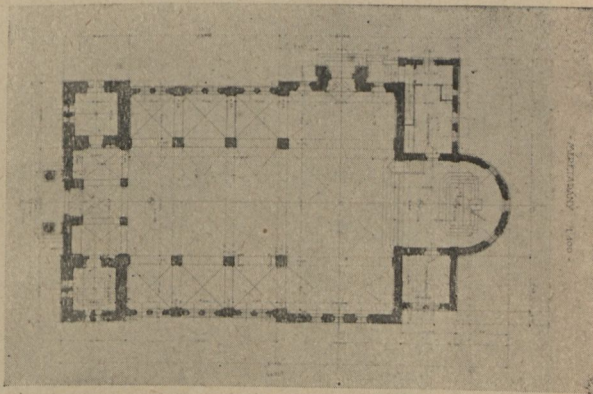
Mégis óriási különbség van a két templom között. Az egyik pusztán nagy rétség szélén áll az Üllői-út mellett (a Szentkereszt-templom), lakott területektől távol, a másik benn áll az utcáiban emeletes házak között, sűrű lakosságú városnegyedben, a forgalmas Szondy-utcában. Nem valami városrendezési előrelátás szabta meg így ezek helyét, hanem a szükség, mely törvényt bont és törvényt alkot. Amint apéldákon látjuk, semmi baj sem származott a legellentétesebb elhelyezésből sem itt, sem ott. Mégis, hitéleti szempontból, a Szondy-utcai elhelyezés az ideális (az újabb németországi templomok már céltudatosan így épülnek), mert hiszen az utcán járó-keleőknek akarva-nemakarva, újtába esik az Isten háza és eszébejut a vasárnapi szentmishallgatás köteleessége, ha útja a templom előtt vezet el. Ennél a Szent Család szobra ott áll az utcában, a kis Jézus megáldja a járó-keleket. Barátság fejlődik ki közte és a járó-keleők között, amit érdemes a helyszínen megfigyelni.

A Szent Kereszt-templomot 1929-ben, a Szent Család-templomot 1930-ban szentelték fel. Az építész, akit az a nagy megtisztel-

tetés ér, hogy a fővárosnak a mostani nehéz időkben két templomot is tervezhet, a szép feladat megoldásánál iparkodik valami újat, a sablontól eltérőt, értékeset adni. Ez ennél a két templomnál is megtörtént.

Mind a két templom a legértékesebb és nemesebb anyagú terméskő-homlokzattal készült, oly hihetetlenül olcsón, amire még nem volt addig példa a fővárosi templomok építéstörténetében. Erre vagyok én legbüszkébb és erről akarok tanulságvevés céljából röviden beszámolni.

A főváros legrégebbi templomai, amelyeknek kőhomlokzatuk van, csaknem ki-

A Szt. Kereszt-templom alaprajza.

vétel nélkül mészkőből készültek, melyeknek felületei az időjárás és füst behatása alatt megfeketedtek és elporladoztak. Ez volt a múlt század monumentális építészetének sablonja és rákfenéje. Azonkívül felette drága volt a kőfaragó munka.

Én még abban a különös szerencsében részesültem, hogy, mint Aigner Sándor segédje, résztvehettem az előbbi fővárosi korszak utolsó templomának, az Erzsébet Örökimádás-templomnak építésénél, amely ugyan-

csak a régi kaptafa szerint, mészkőhomlokzattal készült. Óriási kőfaragó-számlák, — az első években hófehér külső homlokzat, — de aztán lassanként megindult a bomlásromlás, melyet a Koronázó- (Mátyás)-templom állványerdeje jelez legfeltűnőbben. (Éppen most!)

És micsoda potom áron! A régi mészkőburkolatok 40 pengős m²-enkénti árával szemben ez alig került valamivel többbe 10 pengőnél! Persze, nem budapesti kőfaragóknál, hanem a helyszínen, a derék sváb kőbányászoknál.

Az először épült Szent Kereszt-templom.

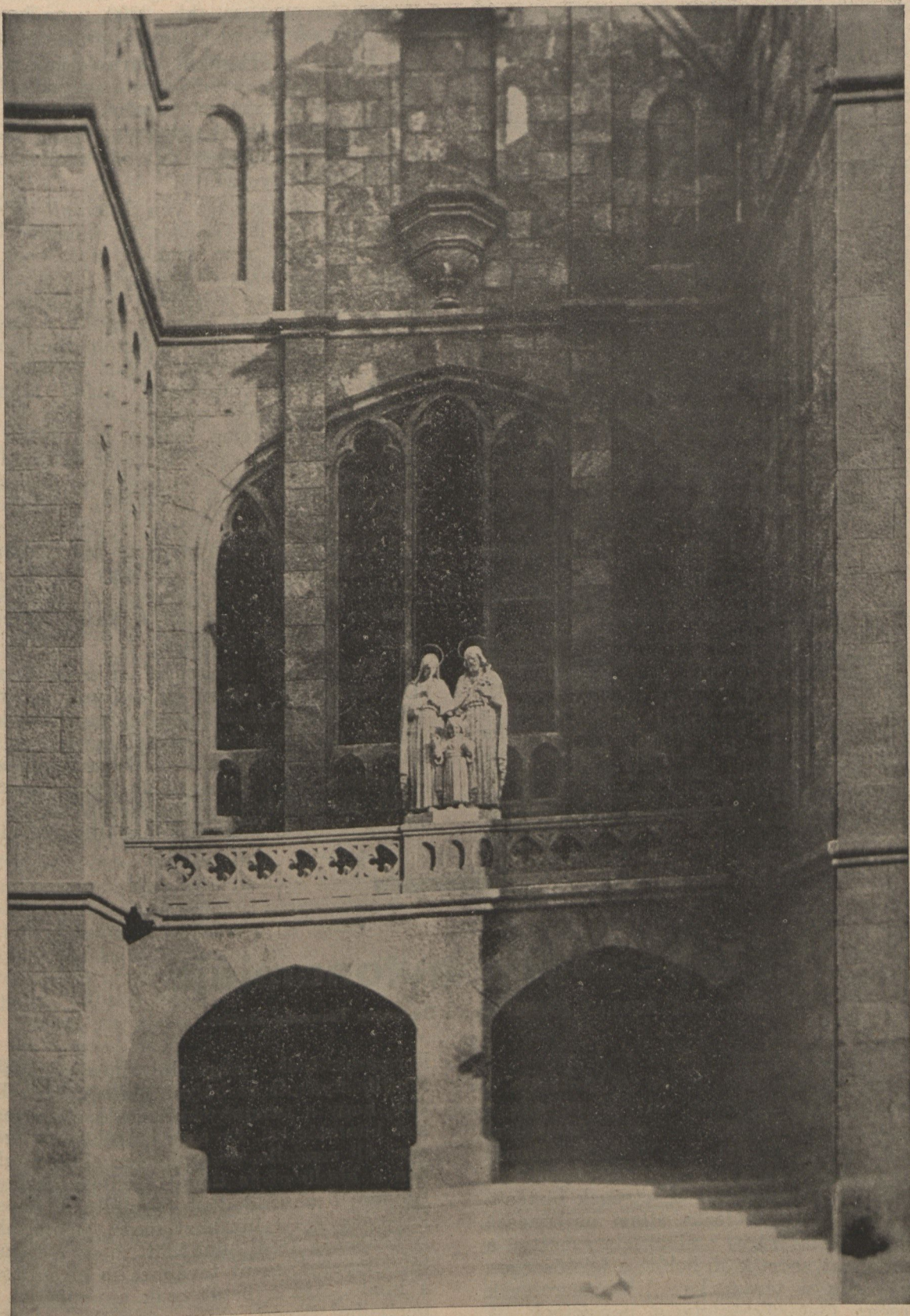

A Szt. Kereszt plébánia-templom.

Uj kő után kutattam. A pécsi 800 éves bazilika romjainak máig megmaradt kövei figyelmemet a sárga homokkőre irányították, amely Budapest környékén óriási tömegekben található. (Pilisborosjenő, Üröm stb.). Ez a kitűnő ellenállású és szépszínű homokkő nem volt ismeretlen Budapesten. Számos villalábazat és kerítés készült belőle. Gondoltam: miért ne lehetne ebből az egész homlokzatot felépíteni, különösen a templomnál, ahol ez célszerű és szép is?

lomnál még sok bajom volt velük. De lassanként belejöttek, kitanulták a finomabb bánásmódot a kővel, úgy hogy a Szt. Család-templom homlokzatánál már remekeltek. És az egész munkán valami kedvesen naiv báj nyilatkozik meg: az egyszerű emberek jóságos törekvése Isten-házának széppétételére, mint az a középkorban épült templomoknál oly kedves és megható.

De vizsgáljuk sorba az egyéb tanulságokat.

A Szonyd-utcai r. k. templom főhomlokzata.

Az új szerkezetekkel (vasbeton) újabb nehézségek merültek fel, (akusztika), melyek megoldásra vártak. Ezek a főváros új templomépítési ciklusa alatt váltak észrevehetőkké. (Szeged is kapott belőle a fogadalmi templomnál.) Az eset egyszerű. A múlt században épült templomoknál még nem voltak vasbeton boltozatok. Itt rabitz jött az előző téglaboltozatok helyébe. Akusztikailag, hőtechnikailag nem volt semmi baj, de annál több a tüzesetknél. A rabitzboltozatot fel kellett tetőgerendákra függeszteni. Ha a tető leégett, a rabitzboltozat beszakadt. Ezért később teljesen meg is szüntették az ilyen rabitzboltozatok készítését, különösen, amikor a kitűnő vasbetonboltozatok divatba jöttek.

Ezek az üvegszerű felületek azonban úgy visszavetítették a hangot, hogy a prédikálás alig volt lehetséges. Nemesak nálunk, hanem külföldön is felmerültek ezek a bajok és próbálkoztak ellenük valamit kitalálni. Egy belga jezsuita újrendszerű szószék-hangfogót talált fel (ez van a szegedi fogadalmi templomban is), amely a hangot úgy vetíti, hogy a visszhang kevésbé érezhető, de azért teljesen mégsem szüntette meg.

Én másfelé kerestem a megoldást és mondhatom, meglepő eredménnyel.

Az Üllői-úti templomnak is megvolt ez a betegsége. A Szondy-utcainál már felfigyeltem. Ha a boltozatok üvegszerű keménységében van a hiba, majd megpuhítjuk — gondoltam. A fél templom boltozatait puha »Heraklit«-lemezekkel vontam be. Az eredmény tökéletes volt. Semmi hangvisszaverődés. Ekkor már bátran mertem ajánlani az Üllői-úti templomnál is ezt a módszert.

1933-ban a templom felét (festés előtt) másfélcentiméteres vastagságú »Heraklit«-lemezzel bevonattam (kb. 2000 pengőbe került). Az akusztika csodálatosan megjavult.

Ennek a »Heraklit«-burkolatnak azonban még egyéb céljai is vannak, melyekről jó lesz itt néhány szót szólni.

Mindenekelőtt hőszigetelő anyag lévén, a templom melegségét nyáron, kihűlését télen megakadályozza.

De segítségünkre van a *templomfestés* problémájánál is. Gipszes és cementes burkolatra festeni nem szabad, mert ezek az anyagok megeszik a festéket. Azonban az építkezésnél erre még nem gondoltunk, de még ha gondoltunk volna is, akkor is anyagyszerűbb és jobb volt a vasbetonboltozatokat és a cementhabarcsba rakott falakat (a Szent Kereszt-templomnál pláne homoktégla falak vannak) cementes malterrel vakolni. Itt a dilemma, melyen úgy esünk át, hogy a templom egész belsejét »Heraklit«-lemezzel burkoljuk, felragasztva cementes habarccsal a lapokat a falakra és boltozatokra, míg a lapok másik, kifelé álló szabad felét kővér márványporos mészhabarccsal vakoljuk, amely a festésre kitűnő alapul szolgál. Így háromszoros célt értünk el a burkolással, amint azt a Szent Kereszt-templom példája igazolja.

Tudtommal ezt sehol a világon még nem csinálták. Ebben mi voltunk az úttörők. Az a technikus feladata, hogyha nehézségek merülnek fel valahol, azokat új fogásokkal le tudja küzdeni. De az eredményt terjeszteni is kötelességünk, hogy az utánunk jövők már figyelembevehessék és ne utólag kelljen, mint nekünk, alkalmazniok.

Tehetségek autonomiája

Irta: SZALAY JÓZSEF dr., a Dugonics Társaság elnöke.

(Befejező közlemény.)

Züllő társadalom magával ránthatja a még oly erősnek látszó államot is, míg a nemes eszményektől hevített társadalom életre galvanizálhatja a tetszhalott államot is. Egyensúly kell az állam és a társadalom közt s ezt elsősorban a tehetségek biztosítják; különben a túlerős állam hajlamossá válik a diktatúrára, amivel elsorvasztja a társadalmat, mert kiöli belőle a felelősséget. Már pedig a társadalom lelkiismeretének ébersége életszükséglete a nemzetnek. A lelkiismeretet viszont csak az erkölcsi és a szellemi tehetségek fölénye képes biztosítani.

További ellenvetés, hogy amíg az ön-

kormányzatnak megtorló intézkedésekkel körülbástyázott szabályai vannak, képzelhető-e, hogy a tehetségeknek való ellenszegülést büntetés éri. Erre az igazolásnak egész sora áll rendelkezésre. Jenner előtt Angliában a himlő olvasatlanul szedte áldozatait. Amikor ő a védőoltást feltalálta, eleinte a kajánság és a bizalmatlanság elgáncsolta. A közönség azzal bűnhődött, hogy a ragálytól ellepettek arcát továbbra is elcsúfította a himlő. Aki a betűt csak a napisajtó riportjaiból ismeri, aki a zeneművészet előtt bedugja a fülét, a képzőművészet előtt behunyja a szemét, lelkileg szegény, süket és vak marad.

A civilizált világot mozgató erők, vagy

az individualizmus vagy a kollektívizmus. Az individualizmus szerint az egyes lény a fő, az egyedért van a világ s a nagy egyéniségek csinálják a történelmet. Csúspontja a Nietzsche által elképzelt Übermensch. Az individualizmus hívta életre a reneszánszt, a reformációt, a demokráciát s a kapitalizmust. A kollektívizmus ennek a merev ellentéte; szerinte minden egyén beolvad a közösségbe s csak az az érdek érvényesülhet, ami az összeségé, a tömegé. Ilyen a többek közt az erősen kiépített állam s a katolikus egyház. Gazdaságilag a marxizmust jelenti, amely a köz javára kisajátítja a termelési eszközöket. Politikailag mint fassizmus jelentkezik, noha ebben individualista elemek is felismerhetők. A 19. század individualista, a 20. század kollektivistá irányzatú. Mindennapos példák is igazolják, hogy a kollektívizmus az individualizmus fölé kerekedett: így »az én házam az én váram« helyett a kollektív háztartások, a szavalóművész helyett a szavalókórusok s a meghitt kamarazene helyett az embermilliókhoz szóló rádió közvetítette zene. Kérdés, hogy a tehetség, amely végtére is egyedi jelenség, miként érvényesülhet a reá nézve kedvezőtlennek látszó kollektívizmusban. A kérdés nyitja ez a tétel: az ellenféltől tanulhatunk a legtöbbit. Azaz a tehetségeknek is kollektíve kell kapcsolódnia. Ennek alakja az autonómia, a szellemi arzenál, mely a tehetségeknek a tömeggel szemben is biztosítja a fölényt. Az egyedül maradó tehetséget elsodorja a tömeg, míg a tehetségesek hadserege előtt meghódolni kényszerül.

Csak az a fő, hogy a tehetség ne züljön bele a napi politikába; ellenben maga csináljon irodalmi és művészi politikát. És pedig nemzetit. Altatás, hogy a tehetségek komoly nemzetközi értékelése a nagy nemzetek szellemi kórusába való fenntartás nélküli beolvadással kezdődik. A nemzetközi értékek piacán a megbecsülést az örök emberi mellett a nemzeti sajátosság föltárása vívja ki. Többek között példa erre a Wagner zenéje, az orosz irodalom s a hollandus és a spanyol festészet. Minden nemzet szelleméből lehet és kell is tanulni, de szolgamódra egyiknek sem meghódolni. Következménye az elszíntelenedés s a megunt értékek lomtárába való kerülés.

Kétségtelenül nehéz az út addig, amíg a tehetségek az érvényesülésnek ezt az u.n. autonomikus módját elérik, mert nemcsak a tömeg közönyével, félreismerésével, rosszakaratával, sőt diktatórikus erejével kell szembeszállniok, hanem különösen a feltehetségekkel kénytelenek elkeseredett küzdelmet folytatni. Hogy ki a tehetséges, azt minden pszichotechnikai vizsgálatnál pontosabban árulják el az alkotások. A születési arisztokrácia góthai almanachjába

csúszhatnak be téves adatok, de a szellemi arisztokráciába soha, mert őket a közmelegyőződés felebbezhetetlen ítélete rostálja meg. Aki még csak ígéret, annak képességét bírálják el maguk a tehetségesek. A kóbor színész Petőfit a nyomorúság csak azért nem roskasztotta össze, mert Vörösmarty ajánlatára kiadták a költeményeit. Közéleti gyönyörűség, amikor a beérkezett tehetség az ifjabbat felkarolja, hogy ez idővel ugyanúgy cselekedjék az utána következővel. Eljárásukkal kialakítják a kultúra végtelen láncát. Emerson szavával élve: Nagy emberek azért vannak, hogy még nagyobbak keletkezessenek. — Ez is a tehetségek autonómiája.

Végeredményben minden állami és nemzeti nyomorúságunknak oka az 1526-ban ráánk szakadt mohácsi vész. Innen pontosan háromszáz évet számolva kezdte meg Magyarország igazi történelmét élni. Mai elcsétségünk oka a saját bűneinken kívül az 1920. évi Trianon. Dőreség lenne megint háromszáz évet várni az új reneszánszra. Korunkban gyorsabb ütemben jár a történelem órája, mint valaha. A másik nagy különbség meg az, hogy Mohácsnak jórészt magunk voltunk az oka, míg Trianont az ellenség kényszerítette ránk. Ezért lehetett amabból nehezebben kilábolni s ezért könnyebb emebből. A vérnek a baja lassan gyógyul, a külső sebzés gyorsabban. Ujra felemelkedésünk érdeke parancsolólag írja elő, hogy a tehetségek összefogására módot nyujtsunk, a munkába egyaránt bekapcsoljuk a haladó szellemű urat, a konzervatív parasztot, a hevülékeny ifjúságot s a lehiggadt öregeket s ezáltal meghaladjuk szomszédjaink szintjét. De nemcsak észben, hanem jellemben, erkölcsben, sőt fizikumban is. Fajtt, vallást, politikát s társadalmi tagozódást jobb- és baloldali célokra a fanatizmusig, dühödtt vadállatok kegyetlenségéig ki lehet használni, de elvakultság lenne ezek tartósságában hinni. Ellenben remélnünk kell olyan korban, amelyik félretolja a közepszerűségek salakját, a tehetségek versenyére fordít minden erőfeszítést. Sajnos, számlálhatatlan eset van a tehetségekkel való visszaélésre. Szerencsére csak átmenetileg. A valódi tehetség ihletője az igazság. Az igazság napja elől pedig semmiféle tehetség el nem bújhat, mert ha elrejtőzik, már nem tehetség, hanem hasonlatos a föld méhébe, vagy vizek mélyébe búvó robbanó aknához. A tehetségnek igazság-villámai a mennybolton cikáznak. Benső erejüktől hajtva villognak, dörögnek, talán hatásuk féltelmetes is, de nyomukban mielőbb föltetszik a beteljesülésnek, a békének a szivárványa.

Klebelsberg neonacionalista tanítása szerint Nyugat felé kell fordulnunk, éppen

azért alapította a tudományos pályára készülő tehetséges ifjak számára a bécsi, a berlini s a római kollégiumokat. Keleten ugyanis van bölcelet, szorgalom, sőt nagyratörés, de széles horizontú s idő múlásával dacoló alkotó tehetség csak Nyugaton. Meggyőződésem minden erejével tiltakozom azon pesszimiztikus felfogás ellen, hogy Európa előregedett. Nem vénhedt meg, hanem csak úgy viselkedik, mint a pihenő gyümölcsfa, melynek egy-egy évben elmarad a termése. Persze a népek életében az év hosszabb korszakot jelent. Bizonyos, hogy már máskor is előfordult Európa történetében, hogy a meddő korszakokra gyümölcstermők következtek. Most is úgy lesz, ha az erkölcsileg és szellemileg tehetségesek vehetik kezükbe a népek irányítását, Ha ez nem történik meg, akkor, de csakis akkor következik be a fehér faj öngyilkosságának tragikum.

Szegedre az a kötelesség hárul, hogy a Klebelsberg elgondolást realizálja s élő valóságként mindvégig fenn is tartsa. Ha szellemi sorozást csinálunk a város fiatalsága között, legkivált az egyetem hatása alatt a tehetségesek egész rajára bukkanunk. A tehetséges írók, tudósok, alkotó és előadó művészek valóságos kataszterét lehetne itt felállítani. A város hatóságának és a társadalomnak össze kell fogni, hogy a sorból kiöregedőket fiatal évfjártbeli tehetségesek pótolják. Kevésbé pénzkérdés ez, mint inkább a szellemé, amely a tehetséges fiatalok ügyét kezeli. Előttük és nem azok előtt kell a sorompót megnyitni, akiket a protektorok értékre való tekintet nélkül igyekeznek a közélet nyakába varrni. A rátermetteket értékelő eljárás emelné a város szellemi fajsúlyát, el nem halványuló dicsőséget szerezne neki s méltóbban biztosítaná fölényét a kisebb városok fölött a lakosság és a katasztrális holdak számának mennyiségénél.

A tehetségesek ügyében olyan politikát kell folytatni, hogy egyrészt a meddő küzdelemből fakadó elkeseredésük ne tegye még nyugtalanabbá az életet, s másrészt, hogy önbizalmuk idő előtt meg ne semmisüljön. Sem az ország, sem a város nem engedheti meg magának azt a fényűzést, hogy kulturértékei elveszelődjenek. Mennyi tehetséges emberünk kénytelen az ország határain túl keresni az érvényesülést. Sikereik láttára dagadozik a honi kebel. Ezen az ideális haszon túl a magyarságnak rendszerint csak annyi jut, hogy holtuk után hamvaik hazakerülnek. A tehetségekkel való bánásmódban minél kevesebb legyen a lankasztó formalitás, de annál több az életreserkentő erő; minél kevesebb a szóvirág, de annál több a gyakorlatiasság. Félre azokkal, akik politikában, közigazgatásban, társadalomban, irodalomban, művészetben szószátyár-

ságuk árvával eliszapósítják a realitások mezejét. Ma a közélet munkája nem merülhet ki a mindennapi sablonos kérdések elintézésében. Ma nem szabad vegetálni. Ma több fényt, több levegőt, több teret kell a tehetségesek részére kiharcolni. Kritikus idöket élünk, ennek megfelelően élére állított problémák megoldásán kell a fejünket törnünk. Nemcsak a múlt kötelez, de a jövő is, amely egykor számon fogja kérni, hogy miként sáfárkodtunk a reánk bízott talentumokkal, hogy az anyagiak utáni sivár hajszánkban nem feledkeztünk-e meg lényünk nemesebb alkotó részéről s mennyit hagytunk abból örökül utódainkra.

A Duna völgyében sorsdöntő szerep vár még a magyarságra s ennek keretében a Tisza mentén Szegedre. De nem elég csak a szerep ismerete, el is kell tudni azt játszani. Feltétele, ha megszűnik a szomorú korkép, ahogy ma a tehetségtelenek agyonkonkurrálják a tehetségeseket. Front-ra a tehetségesekkel! Csak a múlhatatlanul szükséges statisztéria szerepét tölthetik be azok, akikben csak pislákol az isteni szikra s csupán a szorgalom orcaverítékével szerezték meg a pályára jogosító pecsétet írást. Szelektálni kell! Történjék ez akár a francia Ecole normale supérieure vagy a Hóman-féle reform módján, akár — és még döntöbben — a tehetségesek autonómiája révén.

Illő és méltányos, hogy a tehetséges egyén halála után bucsuztatót, díszsírhelyet, szobrot, arcképet, uccanevet kapjon, de mindegyik szívesebben leszámítolná ezeket az utólagos babérszórásokat az életében való felkarolásra, ami nem merülhet ki alkalmi jutalmazásokban, hanem állandó támogatásban kell jelentkeznie.

A tehetségek sem vonhatják ki magukat a mai kálváriajárás közös szenvedése alól; sőt az akadályok edző és becsvágyserkentő voltát is el kell ismerniök. De szenvedésüknek nem lehet korai halál a vége, mert jaj akkor a reánk következő szellemszegény nemzedéknek. Minden illetékes tényező felelős azért, hogy a mai generációt ne átkozódva, hanem áldva emlegesse a jövő. Szerencséjére a világnak, komoly jelek vannak, hogy — ha lassan is, — de virrad a tehetségeseknek. Ezek mindig kisebbségben lesznek ugyan, azonban *ők az egyetlen minoritás, melynek joga van a többség felett uralkodni.*

*

Előző számunk 94. oldalán ez a mondat: »Nem politikai, de kulturérték szempontjából *kevesebb* az önkormányzat...« ekként olvasandó: »...*be-cseesebb* az önkormányzat...«

A müncheni Utügyi Kongresszus

A városi mérnökök tanulmányi kirándulása

Amint már f. évi 2. számunkban jeleztük, a Városi Mérnökök Országos Szövetsége az idén egy müncheni, illetve bajorországi tanulmányutat is tervbe vett. Ezen út megvalósítására igen kedvező alkalmat nyújt a szeptemberben megtartandó müncheni *Nemzetközi Utügyi kongresszus*, amelyre vonatkozólag a Városi Mérnökök Országos Szövetsége a m. kir. kereskedelmi miniszter úrtól a következő felszólítást kapta:

»Az Utügyi Kongresszusok Nemzetközi Állandó Bizottságának közlése szerint a VII. Nemzetközi Utügyi Kongresszus, melynek helyéül a legutóbbi washingtoni utügyi kongresszus határozata alapján München jelöltetett ki, a f. év szeptember havában fog megtartatni.

A kongresszuson a kormány delegátusán kívül — ezirányú külön jelentkezés alapján, — a kongresszusok állandó tagjai, továbbá erre a kongresszusra jelentkező időleges tagok vehetnek részt.

A németországi szervező bizottság által megküldött kongresszusi meghívó másolatát, amely a kongresszus programját az utazási és egyéb kedvezményeket és a kongresszussal kapcsolatos egyéb tudnivalókat kimerítően tartalmazza, a hozzátartozó 6 darab, A—F jelű melléklettel együtt szíves tudomásulvétel s tagjai közt minél szélesebb körben leendő ismertetés végett idecsatoltan azzal küldöm meg, hogy a kongresszuson való részvételt a meghívóban közzétett módon közvetlenül kell bejelenteni.

Az utügyi kongresszusoknak a közüti közlekedésügy előbbrevitele tekintetében fennálló nagy jelentőségére s az ezidei kongresszus helyének közelségére is figyelemmel, kívánatos lévén, hogy a magyar delegátusok, minél nagyobb számban való megjelenése mellett a magyar delegáció súlya az egységes fellépés útján is kifejezésre jusson,

felkérem a t. Szövetséget, hogy a kongresszusra jelentkezők pontos névsorát, foglalkozását és lakcímét a kongresszust megelőző megbeszélés céljából hozzám legkésőbb folyó évi június hó 5.-ig megküldeni sziveskedjék.

Budapest, 1934. március 14-én.

A miniszter helyett:
Kováts s.k. államtitkár.

Ennek a miniszteri rendelkezésnek másolatát minden vármegyei és városi törvényhatóság és Budapest Székesfőváros is megkapta.

A kongresszusi meghívó, program és tudnivalók minket érdeklő részei a következők:

A német kormány meghívására a VII. Nemzetközi Utügyi Kongresszust 1934. szeptember havában

Németországban tartják meg. Célja, hogy tovább fejlessze azokat a tanulmányokat, amelyeket 1908-ban Párisban kezdtek el és 1910-ben Bruxellesben, 1913-ban Londonban, 1923-ban Sevilleben, 1926-ban Milánóban és 1930-ban Washingtonban folytattak.

A kongresszus 1934. szeptember 3-án Münchenben nyílik meg és szeptember 8-án, zárul.

A kongresszussal egyidőben tervbe vették Nemzetközi Utépítési Kiállítás megrendezését is.

Az alábbiakban közöljük:

1. A kongresszus általános programját és annak időbeosztását. Ezt a programot csak ideiglenesnek kell tekinteni, amelyen később még bizonyos változásokat tehet a rendezőség.

2. A kongresszus részvételének feltételeit.

3. A kongresszus résztvevői számára biztosított utazási kedvezményeket.

4. A szállodákra és ellátásra vonatkozó tájékoztatót.

5. A tervezett kiállítás adatait.

6. A kongresszus után megtartandó kirándulásokot.

7. Különböző tudnivalókat.

További beható részleteket a kongresszusról, a kirándulásokról, a látónivalókról, valamint a nemzetközi útépítési kiállításról később fogunk közölni.

Valószínű, hogy a kongresszus résztvevői részére különböző szervezetek még bizonyos nem hivatalos látónivalókról is gondoskodnak. A német szervező bizottság tevékenysége azonban a programban megjelölt hivatalos közleményekre és ünnepekre fog csak szorítkozni.

I. A kongresszus ideiglenesen megállapított programja

Hétfő, szeptember 3.:

D.e. 10 órákor: Az állandó nemzetközi bizottság ülése. (Műegyetem.)

D.u. 1 óra 30: Megnyitó teljes ülés. (Tonhalle.)

D.u. 5 óra: Az Utépítési Kiállítás megnyitása. (Landesausstellungspark.)

Kedd, szeptember 4.:

D.e. 9 óra: Alosztályok ülései. (Műegyetem.)

D.u. 2 óra: Alosztályok ülései. (Műegyetem.)

Utána: fogadások.

Szerda, szeptember 5.:

D.e. 9 óra: Alosztályi ülései. (Műegyetem.)

D.u. 2 óra: Alosztályok ülései. (Műegyetem.)

Utána: fogadások.

Csütörtök, szeptember 6.:

D.e. 8 óra: Kirándulás és a látónivalók megtekintése az Eschelsbachi hídhoz, Oberammergauba, Garmisch-Partenkirchenbe és a walchensee-i erőművekhez.

Péntek, szeptember 7.:

D.e. 9 óra: Utépítések megtekintése München környékén.

Đ.u. 2 óra: Kirándulások München környékére.
Este 8 óra: Záró teljes ülés. (Műgyetem nagy auditorium.)

Szombat, szeptember 8.:

Kirándulások és fogadások.

Vasárnap, szeptember 9.:

A tanulmányutak kezdete, 8—10 napon keresztül a Német Birodalom négy irányába. Utközben fogadások.

Kedd, szeptember 18.:

A tanulmányutakról visszaérkezők találkozása Berlinben.

Szerda, szeptember 19.:

A kongresszus ünnepélyes befejezése. Fogadások.

A kirándulások és tanulmányi utazások a kongresszus ülésézésének tartama alatt Münchenben a résztvevők számára díjmentesek.

Részletesebb program összeállítása és közlése később történik.

A KONGRESSZUS MUNKÁLATAINAK PROGRAMJA

I. ALOSZTÁLY. (Építés és fentartás.)

1. kérdés:

A washingtoni kongresszus óta az útéépítésnél a cement felhasználásában történt fejlődés.

A tanulmányoknak egyrészt a gazdasági szempontokra, másrészt azokra az eljárásokra kell kiterjeszkedniük, amelyek a burkolatok csúszósságát akadályozzák meg.

2. kérdés:

Azok a fejlődési eredmények, amelyek a washingtoni kongresszus óta a

a) kátrány, b) bitumen, c) emulziók feldolgozásában és az utak építésénél és fentartásánál való alkalmazásánál történtek.

A tanulmányoknak különösen az építési módokra és a gépi eljárásokra kell kiterjeszkedniük, amelyek a kötőanyagok gazdaságos alkalmazására törekednek, másrészt a burkolatok csúszóssága ellen alkalmas eljárásokra.

3. kérdés:

Közlekedési utak burkolásának a lehető legolcsóbb készítési és fentartási módjai úgy a városokban, mint a külterületeken.

Építési módok.

Azoknak a feltételeknek vizsgálata, amelyek mellett a talaj összetétele és a klíma szerint az egyes eljárások alkalmazása ajánlatos.

II. ALOSZTÁLY. (Közlekedés, üzem és igazgatás.)

4. kérdés:

A közlekedés biztonsága érdekében szükséges intézkedések

a) a városban,

b) sík területeken,

c) a pályaszintben való vasut keresztezéseknél.

Törvényalkotás — előírások — jelzések.

5. kérdés:

A kocsiközlekedés és a kocsiótburkolat közötti kapcsolat vizsgálata a szállítás gazdaságosságára való tekintettel.

Azoknak a technikai, törvényhozási és igazgatási természetű rendszabályoknak meghatározása,

amelyek a közlekedés által okozott mindennemű károk (forgalom által okozott rázkódtatások, zaj stb.) mértékét a lehető legkisebbre csökkentik.

6. kérdés:

A) Milyen előírások vannak jelenleg érvényben

1. a járművek megengedett terhelése (önsúly és rakomány),

2. a járművek és rakományaik szélessége és magassága,

3. a járművek és rakományaik hosszúsága tekintetében.

B) Ez előírások előnyeinek és hátrányainak kritikai vizsgálata.

C) Kívánatos-e ezeknek az előírásoknak nemzetközi egységesítésére törekedni?

Az utóbbi esetben melyek legyenek ennek az egységesítésnek alapelvei?

II. A kongresszuson való részvétel feltételei

A kongresszuson az egyes kormányok által ki-nevezett delegátusok, valamint a nemzetközi útéépítési kongresszusok állandó Szövetségének állandó vagy időleges tagjai vehetnek részt.

Állandó tagok. A Szövetség állandó tagjai valamennyi útéépítési kongresszuson való részvétellel jogosultak.

1. *Régi tagok.* A már állandó tagokként bejegyzett személyeknek vagy testületeknek az A) űrlapot kell kitölteniük, amellyel ők a német szervező bizottságnak bejelentik, hogy a VII. kongresszuson részt kívánnak venni. Az űrlapot a »*Generalsekretariat des Deutschen Organisations-Ausschusses für den VII. Kongress: Herrn Ministerialrat Vilbig, München, Theatinerstr. 19.,* címre kell beküldeni.

2. *Új tagok.* Azok a személyek, vagy testületek, akik a Szövetség rendes tagjaiul akarják felvételni magukat, először vagy a B) űrlapot (egy személyek beiratkozása), vagy a C) űrlapot (testületek beiratkozása) töltik ki és azokat az ügyi kongresszusok nemzetközi szövetsége főtítkárának: Mr. P. le Gavrian, Paris 1, Avenue d'Jéna küldik, vagy az egyes országok állandó bizottságának titkárságához, azokban az országokban, ahol ilyen titkárságok már fennállanak.

Az állandó egyéni tagok rendes évi tagsági díja 25 francia frank, ami azonban az első évben 150 francia frank abban az esetben, ha a belépés kongresszusi évben történik (amint az 1934. évben is ez az eset). Élethossziglani tagsági díj 500 frank. Testületek számára a legkisebb évi tagsági díj 100 francia frank, tekintet nélkül arra, hogy mikor történik a beiratkozás. A testületek annyi kiküldöttel vehetnek részt a kongresszuson, mint ahány-szorosa tagsági díjuk a 100 franknak.

Időleges tagok. Azok a személyek és testületek, amelyek nem tagjai a Szövetségnek és csak a VII. kongresszuson kívánnak részt venni, a Szövetség időleges tagjai. Ugyanez áll az alapító tagokra nézve is.

Időleges tagként való beiratkozás díja 150 fr. frank. Alapító tagok díja 250 fr. frank. A belépési nyilatkozatokat és befizetéseket az időleges tagok a D) minta szerint az állandó nemzetközi Szövet-

ség főtítkárához küldik be, vagy pedig az egyes országok állandó bizottságainak titkárságához azokban az országokban, ahol ilyen van (amint azt már fentebb az állandó tagoknál említettük).

Az időleges tagoknak jelentkezésük alkalmával az E) minta szerinti űrlapot is ki kell tölteniök abból a célból, hogy a kongresszuson való részvételi szándékukat közöljék. Ezt a mintát a VII. kongresszus német szervező bizottságának főtítkárához kell beküldeni.

A KONGRESSZUSI TAGOK JOGAI.

A fentemlített különböző kategóriák szerinti tagoknak jogukban áll a kongresszus összes ülésén, valamint a kongresszus tartama alatt az összes hivatalos fogadási ünnepeken és kirándulásokon résztvenni. Igényük van a kongresszusi tagok részére biztosított utazási kedvezményekre.

A kongresszus megnyitása előtt megkapják a programban jelzett témákra vonatkozó munkálatoakat és a kongresszus után a kongresszus munkáira vonatkozó összefoglaló beszámolót. Az intézőbizottság azonban a kongresszusi előkészítő munkákat csak azoknak a tagoknak küldheti meg, akik legalább egy hónappal a kongresszus megnyitása előtt jelentkeztek.

Az A), B), C), D) és E) űrlapokat kívánatra az Állandó Nemzetközi Bizottság főtítkára, vagy a német Szervező Bizottság főtítkára, vagy az egyes országok Állandó Bizottságainak titkársága küldi meg kívánatra. *(Az erre vonatkozó részletesebb tájékoztatást az érdeklődőkkel később fogjuk közölni. Szerk.)*

III. Utazási kedvezmények, elszállásolás stb.

Az eddig biztosított és minket érdeklő utazási kedvezmények a következők:

Németország a résztvevőknek 33 1/3 %-os vasuti kedvezményt ad a határállomástól Münchenig és Berlintől vissza a határállomásig.

Magyarország a közvetlen alacsonyabb kocsiosztály díjtétele szerinti vasuti kedvezményt adja, ami kb. ugyancsak 33 1/3 %-nak felel meg. *(Lásd alábbi megjegyzéseinket. Szerk.)*

A kongresszus résztvevőinek alkalmuk lesz a világhírű Oberammergau-i passiójátékokat is megtekinteni. A kongresszus tartama alatt augusztus 29., szeptember 3., 5., 10., 12. és 16.-án lesznek előadások, amelyeket a Münchenből erre a célra külön megszervezett közlekedési szolgálattal könnyen el lehet érni.

Minden külföldi résztvevőnek útlevelel kell rendelkeznie, vízum azonban nem kell.

A szállodákra és azok áaira vonatkozó kimutatást helyszűke miatt itt nem lehet közölni. Jelezzük azonban, hogy a szállodákban egyágyas szobák 2.5—12., kétágyas szobák 5—28 márkáig terjedő árakban biztosíthatók, aszerint, amint egyszerűbb polgári penziókról, vagy luxus-szállodákról van szó. Az érdeklődők részletesebb felvilágosítást később kaphatnak. Az étkezések hotelekben, vagy a nagyszámú vendéglőkben a legkülönbözőbb igények szerinti árakban történhetnek.

IV. Nemzetközi Utépítésügyi Kiállítás

A kiállítást az 1928 febr. 22-i párisi megegyezés megállapításai szerint, mint a bel- és külföldi utépítő-ipar szakkiállítását a VII. Nemzetközi Utépítésügyi Kongresszus rendezi. A kiállítást a német nagyipari szervezetek és a hatóságok képviselői szervezik.

A kiállítás szept. 3.—19-ig tart. A helyi viszonyok nem engedték meg, hogy a kongresszusi és kiállítási helyiségek együtt lehessenek, de ezen autóbusz-ingaforgalom megszervezésével segített a rendezőség, amely díjtalanul fog a résztvevőknek rendelkezésükre állani.

A kiállításon a következő tárgyak kerülnek bemutatásra: nyers és feldolgozott építőanyagok, az utépítésben alkalmazott gépek és felszerelések, a különböző utépítési eljárások és az azoknál alkalmazott gépek és eszközök, közúti forgalom, gazdasági vizsgálatok, statisztika stb.

A kiállítás vezetősége az egyes országok Állandó Bizottságainak, illetve az egyes országok első delegátusának meg fogja küldeni a kiállításra vonatkozó közelebbi adatokat.

V. A kongresszus utáni tanulmányútak

A kongresszus után négy tanulmányút indul, amelyeknek kedvezményes költségeit az azokon résztvevőknek külön meg kell fizetniök és amelyekben a kongresszus tagjai családtagjaikkal együtt résztvehetnek. Az utazások 8—10 napig tartanak és a résztvevőknek Németország természeti szépségeit és történelmi nevezetességeit, valamint az utépítés és forgalom terén meglévő technikai látványosságait mutatják be. Különösen arra akarnak alkalmat nyújtani, hogy a résztvevők a legújabban megépített állami autóutakat építésük különböző fázisaiban láthassák. Az utazások vasárnap, szeptember 9-én kezdődnek Münchenben, legkésőbbben kedden, szeptember 18-án fejeződnek be Berlinben, ahol a kongresszus szerdán, szeptember 19-én hivatalos ünnepegekkel zárul.

VI. Különféle tudnivalók

1. A kongresszus tagjai részvételi jegyeinek szétküldése.

A kongresszus résztvevői, akik minden szükséges alakiságnak eleget tettek és az előirt időben jelentkeztek, részvételi jegyüket, valamint az utazási kedvezményekre jogosító igazolványokat postán kapják meg. Jegyeiket különben a kongresszus megnyitásakor a kongresszus épületében felállított jegykiadó-helyeken is megkaphatják.

2. A nyomtatványok szétszétosztása.

a) *A kongresszus előtt.* A kongresszus részére készített összes tanulmányokat a résztvevőknek német, francia, vagy angol nyelven postán küldi meg a kongresszus gazdasági bizottsága.

b) *Az ülésezések alatt.* A nyomtatványok szétszétosztása a Müegyetemen erre a célra berendezett irodákban történik. Ugyanitt osztják szét a kongresszus minden más közleményét a fogadásokra és kirándulásokra vonatkozó jegyeket, programokat és egyéb hirdetéseket, valamint a leveleket is.

3. Általános tudnivalók.

a) A müncheni központi pályaudvaron hivatalos tájékoztató iroda tolmácsokkal áll rendelkezésre, ahol a résztvevők érkezésük alkalmával mindenmű felvilágosítást megkaphatnak.

b) A kongresszus ideje alatt naponta alkalmi újság fog megjelenni, amely a kongresszusi ülésekre, a programok részleteire, a kirándulásokra, a különböző fogadásoknál előírt öltözködésre és minden más, a résztvevőket érdeklő tudnivalókra vonatkozó közleményeket és híreket fogja közölni.

c) A kongresszus résztvevőinek a kongresszusi épületben írószoba fog rendelkezésükre állani és postájukat a »Generalsekretariat des Deutschen Organisationausschusses in München« címre küldethetik. Ezt az előbb említett iroda kézbesíti.

Sürgőny cím: »Instraco München«.

A német szervezőbizottság kéri, hogy mindazok, akik érdeklődnek a kongresszus iránt, valamint azok, akik programokat, nyomtatványokat, vagy kongresszusi munkákat kérnek, lehetőleg minél előbb jelentkezzenek.

A fentiek a kongresszusi rendezőség közleményei. Némely tekintetben (pl. az osztrák vasuti kedvezmények) még hiánysak, de ezek pótlása később bizonyára meg fog történni.

A Városi Mérnökök Országos Szövetsége, valamint a »Városkultura« szerkesztősége igyekeznék fog a kongresszusra való utazást a lehető legkedvezőbb feltételek mellett lehetővé tenni. Ennek biztosítása azonban attól függ, hogy kellő számú jelentkezés legyen, amely esetben úgy az utazás, mint a müncheni ellátás a kongresszus által biztosítottaknál lényegesen kedvezőbb feltételek mellett válik lehetővé. Az így megszervezendő társasutazáson nemcsak a kongresszusi tagok fognak részt vehetni, hanem azok is, akiket a kongresszus nem érdekel, de viszont München s a programba valószínűleg még bekapcsolandó Augsburg, Nürnberg stb. látóival és tanulságai iránt érdeklődnek. Így az utazás a nem szakemberek és a családtagok számára is az érdekes és élvezetes élmények tömegét fogja nyújtani.

Megjegyzendő, hogy a kongresszuson való részvétel az értékes tanulságokon kívül számos más előnyökkel is jár, — kirándulások, fogadások, kongresszusi kiadványok stb. —, amelyek az időleges tagsági díjért (150 fr. frank = kb. 40 P) bőséges ellenértéket nyújtanak. Ezért s a kereskedelmi leiratban jelzett megfelelő magyar képviselő érdekében ajánlatos, hogy a kongresszuson minél többen vegyenek részt.

A megfelelő tájékozódás és előkészítés érdekében a résztvevni szándékozók szíveskedjenek szándékukat a Városi Mérnökök Országos Szövetségének titkári hivatalához (Budapest, Közp. Városháza) vagy a Városkultura közp. szerkesztőségéhez (Szeged)

mielőbb bejelenteni. Az így jelentkezők közvetlen tájékoztatást fognak kapni az újabb fejleményekről. A jelentkezési lapok idejében való kézbesítéséről s ezek lehetőleg együttes beküldéséről, valamint a kongresszusi tagsági díjak átutalásának módjairól a kellő időben történik gondoskodás.

B.

A II. Frontharcos Túra-út

Folyó évi május hó 26. és 27.-én az Elesett Hősök emlékére rendezi meg az Országos Frontharcos Szövetség autó- és motorsport-osztálya idei nagy autó- és motorkerékpár-versenyét, »II. Frontharcos Túraút« címmel. A verseny távja 1200 km., melyet 50 km átlaggal 24 órán belül kell a versenyzőknek befutniuk. Budapesten a Hősök Teréről indulnak a túra résztvevői május 26-án szombaton reggel 7 órakor és Kecskemét—Csongrád—Hódmezővásárhely — Szeged — Baja — Dunaföldvár — Pécs — Kaposvár — Keszthely — Balatonfüred — Veszprém — Pápa, Szombathely — Sopron — Győr — Komárom és Dorog érintésével érkeznek vissza Budapestre. Pécssett a Mecsekre egy 7 km-es hegyi verseny van beiktatva. A hegyi verseny az elsőbbséget csak holtverseny esetén dönti el. Nevezési határidő 1934 május 6. A nevezési ívek a Szövetség autó- és motorsportosztályánál szerezhetők be, Budapest, VI. Podmaniczky-u. 45. sz. alatt, ahol is minden, a túraútra vonatkozó felvilágosítást megadnak.

Máris nagyértékű tiszteletdíjakat adományoztak a hatóságok a városnak, úgy, hogy az év e legkimagaslóbb autó- és motorsporteseménye idén a legjobban díjazott verseny lesz. A motorkerékpárosok részére a túraút az Országos Bajnokság pontszerző versenye. Ezért nagyszámú motorkerékpáros versenyző részvételére van kilátás.

Az Ásványolaj-központ értesítése szerint a túraútra egységes benzinfüzetet ad ki. A benzinkutak éjjel és nappal állandó szolgálatot tartanak. A Shell r.t. a palackolajokból 30%-os engedményt ad, a Cordatic r.t. pedig nagy árengedményt biztosít a benevezett versenyzőknek.

Az Országos Mentőegyesület az útvonalon állandó szolgálatot rendel el, továbbá végig az 1200 km-es útvonalon a m. kir. csendőrség, a leventék és a cserkészek állanak őrt.

Az egyes ellenőrző állomásokon a helyi front-harcos-alakulatok és a helyi autóklubok fogadják a versenyzőket. Május 27-én a célbafutás után a versenyzők megkoszorúzzák a Hősök Emlékkövét és résztvesznek a Hősök Ünnepe.

HIBAIGAZÍTÁS

Mult számunk 90. oldalán a 2. hasáb alulról számított 5. sorában helytelenül »népszerűtlen« kifejezés került a szedésbe. Ez a tétel helyesen így hangzik:

»... a népszerűen telekvándorlásnak nevezett eljárással sikerült...« — A szerk.

Ujabb jelentkezések az Idegenforgalmi Központba

A Vidéki Városok Idegenforgalmi Központja alakuló ülése óta az ott jelenvolt városokon kívül egymásután jelentkeznek a többi vidéki városok is a Központba felvételre, ami igazolja, hogy erre a szervre szükség volt. *Kaposvár, Szombathely, Nagy-kőrös, Békéscsaba, Magyaróvár, Szolnok, Miskolc, Eger* mellett újabban *Esztergom* polgármestere, *Glatz Gyula dr.* az alábbi, különösen szíveshangú átiratban köszöntötte *Zimay Károly ny.* polgármestert, a Központ elnökét:

»Fogadd őszinte elismerésemet az Idegenforgalmi Központ megszervezése érdekében kifejtett eredményes munkásságodokért. Ez a szerv hivatva van a vidéki városok idegenforgalmi érdekeinek megvédésére és a városok forgalmára nagyjelentőségű mozgalom eredményes és intézményes kiépítésére. A magam részéről a legteljesebb erkölcsi támogatást ígérem ezen munkában. *Glatz.*«

Vidéki városok közös prospektusa a külföld számára

Az Idegenforgalmi Központnak a vidéki városokról szóló tömören összefoglalt ismertetése gyönyörű magyar motívumú színes fedéllel *már nyomdában van.* Az ötnyelvű fordítás szövegét a külügyminisztérium kulturális osztálya jóváhagyta. A husvétünnep után megjelenő közös prospektust az Idegenforgalmi Központ *több ezer példányban* küldi szét a külföldi idegenforgalmi hivataloknak és hatóságoknak, valamint a külügyi képviselőknek. A városok a maguk részére önköltségi áron rendelhetnek ebből a prospektusból. (100 példányonként 5 pengő.) Az ismertetőt rövidesen követni fogja egy képekkel gazdagon illusztrált *prospektus*, pár szavas szöveggel, Budapest, Szeged, Debrecen, Pécs, Eger, Miskolc, Kecskemét, Sopron, Szombathely stb. legszebb helyeivel, a Phoenix kiadásában, a Központ közreműködésével. Végül sajtó alá kerül, mielőtt a képanyagot a felkért városok beküldik, a vidéki városok nagy Képes Prospektusa is. Ezúton is kérjük a városokat *saját* érdekükben, hogy a megfelelő képanyagot minél hamarabb küldjék be. A vidéki városok közül elsőnek Sopron küldött be igen szép képanyagot.

Szeged és Debrecen Idegenforgalmi Hivatalainak új vezetői

A két legnagyobb magyar vidéki város Idegenforgalmi Hivatalának vezetőségében érdekes változás állott be.

Nyáry György c. főigazgató, aki eddig a *szegedi* városi Idegenforgalmi Hivatalt vezette minden elismerést és dicséretet érdemlő módon, erről a tisztségéről *lemondott.* *Pálffy József dr. h.* polgármester a hivatal vezetésével lapunk főszerkesztőjét, *Berzenczey Domokos* műszaki főtanácsost bízta meg, aki mellé a tisztviselői kar több tagját osztotta be. Felkérte továbbá a *Városkultura* felelős szerkesztőjét, *Gerő Dezsőt*, hogy ő is legyen *Berzenczey* főtanácsosnak az Idegenforgalmi Hivatallal kapcsolatos munkájában segítségére. *Berzenczey* műsz. főtanácsos a maga részéről viszont *Gerhauer Albert dr.* tanárt kérte fel, — aki már *Nyáry* főigazgató mellett fejtett ki eredményes idegenforgalmi működést, — hogy vállaljon továbbra is munkakört ebben a minőségében. Nevezettek már meg is kezdték tevékenységüket.

A *debreceni* Idegenforgalmi Hivatal vezetését ugyancsak lapunk ottani szerkesztője, *Kuthy Sándor dr.* vette át, aki már eddig is élénk tevékenységet fejtett ki nemcsak a speciálisan debreceni idegenforgalom, hanem, mint a Vidéki Városok Idegenforgalmi Központjának ügyv. igazgatója, általában a vidéki városok idegenforgalmának fellendítése érdekében is.

Lapunk szerkesztőinek új megbízatása növelni fogja azt a jelentőséget, amellyel a *Városkultura*, mint a Vidéki Városok Idegenforgalmi Központjának hivatalos lapja, eddig is rendelkezett.

Miklós Elemér dr.:

Az utazás művészete.

Ára fűzve P 2·80

Megrendelhető a „Városkultura kiadóhivatalában
S z e g e d , Kiss-utca I.

Hogyan csináljunk propagandát a filléres gyorsoknak

Irta: BODONYI BÉLA dr., Szeged.

A legelső kérdés, amelyet el kell döntünk: *kell-e egyáltalán a filléres gyorsnak propaganda?* Igen sok magyar idegenforgalmi hivatal lesz, amely erre a kérdésre azzal fog felelni: *nem kell*, mert hiszen a filléres gyors alacsony viteldíja a legnagyobb propagandaeszköz; ezt fokozni olyanféle fáradozás volna, mint a tengerbe vizet önteni.

Kétségtelen, hogy vannak relációk, amelyek közötti forgalomban minden propaganda-munka felesleges; — a szükséges utaslétszám nemcsak hogy minden fáradság nélkül összejön, de már a vonat meghirdetésének első napján az összes férőhelyeket eladják. Ilyen relációkban tényleg felesleges pénzkidobás volna egy fillért is propagandára költeni.

A baj csak az, hogy ilyen »holtbiztos« reláció aránylag kevés van, — ezzel szemben a relációk nagyobbik részén a szükséges utaslétszám összehozása nem mindig sikerül. Meg kell még említenünk, hogy a »holtbiztos« relációkban a Máv. ritkábban indít filléres vonatokat, míg a nehezebben összehozható relációkban bármikor készséggel szokott filléres vonatot beállítani.

A Máv.-nak ez a forgalmi politikája kétségtelenül méltánylandó üzleti szempontokra vezethető vissza: a »holtbiztos« relációkban ugyanis *rendes tarifa mellett is van utasforgalom*, — nem érdeke tehát a Máv.-nak, hogy ezeknek az utasoknak, akik rendes áron is megvennék a jegyet, 75 %-os kedvezményt adjon. Olyan relációkban viszont, ahol szívesen indítana, nem jön össze a szükséges utaslétszám. Azok az idegenforgalmi szervek, amelyek annyira szeretik bírálgatni a Máv. üzleti politikáját, jobban tennék, ha meddő bírálgatás helyett aktív propaganda útján tennék lehetővé a filléres gyorsok oly viszonylatban való indítását, ahol állandó utasforgalom nincs.

A fentiekből önként következik, hogy saját zsebéből engedni kihullani a pénzt az a város, amelyik nem követ el mindent, hogy megfelelő propagandával ezekből a kétséges relációkból is összehozza a szükséges utaslétszámot. Sőt: nem elegendő, hogy a szükséges utaslétszámot összehozza! Csak akkor mondhatja el, hogy megtett minden lehetőt, ha *a maximális utaslétszámot* (vonatonként 1400 utast) sikerült elérnie. Aki kevesebbel megelégszik, alig cselekednék okosabban, mint az az aranyásó, aki félbehagyja bányája kiaknázását azzal, hogy neki az is elég, amit egy ültőhelyében össze tudott kaparni.

Propagandára tehát szükség van. Kér-

dés most már, milyen legyen ez a propaganda?

Az első: a pénzkérdés. Ezen nem azt értem, hogy a szükséges pénzt elő kell teremteni, — feltételezem, hogy megvan. De ha megvan a szükséges pénz: számításokat kell végezni arra nézve, hogy mennyi az az összeg, amelyet a propagandára szánhatok. A propagandára fordított összegnek ugyanis arányban kell lennie a propagandával elért anyagi eredménnyel. Ezen a ponton kapcsolódik kalkulációnkba egy nálunk még teljesen elhanyagolt statisztikai adatgyűjtés: annak a kivizsgálása, hogy *menyit hagy egy-egy filléres utas félnapos tartózkodása alatt az idegen városban?* Nem akarom ez alkalommal a Grabbe-féle adatgyűjtési rendszert ismertetni, sem annak Rodena által javasolt korrektívumait. Adatgyűjtésemet ezek figyelembevételével végeztem Szegedre nézve, amely első helyen áll a vidéki városok között a filléres gyorsok utasstatisztikájában. Csak a végeredményt közlöm: minden filléres utas átlagban 6 P 20 fillért hagyott az elmúlt évben Szegeden. Valószínű, hogy hasonló lesz a helyzet más városokban is. Kerekítsük le ezt az összeget 5 pengőre. Egy 1400 utasból álló vonat tehát legalább 7000 pengőt hagy a városban. Ebből önként következik, hogy 140 pengőt nyugodtan fordíthatunk egy ilyen vonat összetoborzására, tekintettel arra, hogy ez az összeg még mindig csak 2 %-a annak az összegnek, amelyet a város vérkeringésébe ezúttal beszivattyúzunk. Ebből az összegből 10.000 darab nyomtatványt tudunk előállítani és fedezni tudjuk kb. 30 többszínnyomású plakát költségeit is.

Ezzel elérkeztünk a legfontosabb kérdéshez: *hogyan juttassuk ezt a propaganda-anyagot a megfelelő kezekbe?*

Szeged az elmúlt évben az olasz »korporációs«-rendszer egy általam kidolgozott változatát használta, még pedig eredménnyel: Szeged az elmúlt évben a harmadik helyről az első helyre került az utasforgalom statisztikájában!

Az olasz korporációs rendszer lényege az, hogy a különféle társadalmi alakulatok meghívják egymást az Idegenforgalmi Hivatalok közvetítésével. Így mindenekelőtt meghívják egymást a hivatalos és félhivatalos érdekképviseletek. (Ipartestület, Kereskedelmi alk. Egyesülete, Mansz stb.)

Vannak azonban sokan, akik éppen kirándulásuk alkalmával ki akarnak kapcsolódni abból a környezetből, amelyben a

szürke hétköznapokat végigdolgozzák. Ezek számára egyáltalán nem lesz csábító, ha az új városban is a régi környezetet szervírozzák nekik. Ezeket tehát amatőregyesületek útján kell »megnyerni«. A dalárdától kezdve a sakkörig minden egyesület számba jön itt. Egyetlen előfeltétel az, hogy az illető egyesület mozgékony, aktív legyen és tagjaival tartson élénk kontaktust. Különösen nagy szerep jut itt a sportegyesületeknek, amelyek könnyűszerrel mozgatják meg a mögójük szervezett tömegeket. Ezt a szempontot eddig csak a labdarugók használták ki, pedig, — mint a tapasztalat mutatja, — hasonló sikerrel meg lehetne mozgatni a többi sportágakat is, az ökölvívástól a tenniszig és a ping-pongig.

Mint tömegszolgáltató tényezőt, nem szabad figyelmen kívül hagyni az iskolákat. A baj csak az, hogy a tanulmányi rendtartás arra nem kötelezi az iskolákat, hogy már a *tanév elején* összeállítsák a tanulmányi kirándulások helyét és idejét. Nagyon megkönnyítené a filléres gyorsok indítását, ha a tanügyi hatóságok lehetővé tennék, hogy az iskolák *két héttel az indulás előtt* jelenthessék be felettes hatóságaiknak a tanulmányi kirándulások helyét és programját. Ezesetben az állami iskolák is nagyobb számmal vehetnének részt a filléres utazásokon, míg eddig, éppen adminisztrációs okokból, csak a felekezeti és községi iskolákból került ki a fenti létszám. Ezekben az iskolákban az iskolafenntartó ugyanis könnyebben engedélyez ilyen »hevenyészett« kirándulásokat, amelyek állami iskolákban szinte elképzelhetetlenek.

A propagandaanyag *technikai kivitele* is fontos. Ma már rég túl vagyunk olyanfajta »megoldásokon«, hogy fotókliséket nyomjunk újságpapírosra és a grafikai kivitel a nyomdászra bizzuk. A legötletesebben megtervezett propagandaanyag is csak úgy ér valamit, ha grafikai kivitele hibátlan. Ám a legtökéletesebb kivitel sem tudja eltakarni az ötletelen, dilettáns, naiv elgondolást. A rossz propagandaanyag: vevőt kerget el. A jó propagandaanyag még akkor is olesó, ha első megtervezése, tehát az első példány százakba kerül. Egy vidéki város évenként 20.000 utasra számíthat a filléres vonatok révén. Ennek a létszámnak elérésére számításunk szerint 150.000 darab propagandaanyagra van szükség. Ennek a mennyiségnek előállításánál az a 3—400 pengő, amelyet az első alkalommal a grafikusművészeknek kifizetünk, számításba sem jön. Ezzel szemben kaptunk olyan propagandaanyagot, amelyet évekig használhatunk.

Természetes, hogy a fenti elgondolás gyakorlati kivitelénél számos aprólékos reklamötletre van szükség. Ezeket a részleteket azonban annyira a körülmények szabják meg, hogy azokkal bővebben foglalkozni túl-

menne e cikk keretein. Befejezésül csak egy dunántúli öreg kötelesmesterre hivatkozom, aki elmondta: húsz év óta nem mozdult ki városából. Egyszer csak megjelenik az Ipartestület embere és hozza neki a meghívót a szegedi filléres gyorsra. Felfigyel rá, de nem törődik többet vele. Másnap jön a dalárdájának az embere és hozza a szegedi prospektust. Most már jobban kezdett a dolog iránt érdeklődni és este, munka után elolvasta a prospektust. Elhatározásra azonban még mindig nem jutott. Harmadnap hazajött az iskolából az unokája és mutatta a szegedi prospektust, amelyet az iskolában osztottak ki neki. Este a cselédje a kongregációból hozza haza a prospektust és egyúttal szabadságot kér tőle vasárnapra. Ennek a propagandapergőtűznek hatása alatt fel is kerekedett és *hetedmagával jött el Szegedre*. Ugyilátszik, szépecskén költhettek Szegeden, különösen a borfogyasztás fokozása terén érhetek el komoly eredményeket, mert este az állomáson virágos jókedvvel mondtunk egymásnak a mielőbbi viszontlátás ígérete mellett búcsút.

Még csak annyit, hogy egy 16.000 lakosú városból 46 pengő értékű propagandaanyaggal 800-nál több embert sikerült elhozni, vagyis minden huszadik embert sikerült kimozdítani. Egyáltalán nem volna tehát akadálya annak, hogy a vidéki városoknak egymásközti filléres utasforgalmát az eddiginek többszörösére, 20—30.000-re emeljük évenként és városonként. Az egész »csak« propaganda és ügyesség kérdése.

Vozáry Pál

okl. gépészmérnök

**villamossági vállalata
Budapest,**

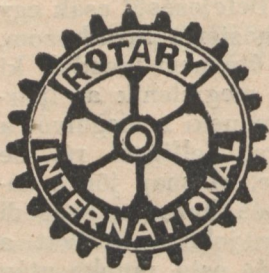
I., Horthy Miklós-ut 84.

Telefon: 59-5-82.

Készít villamosvilágítási, erőátviteli és gyengeáramú berendezéseket.

Községek, gazdaságok és épületek villamos szerelését.

Villamos-fűtő és takaréktűzhely berendezéseket.

Rotary- hírek

Rotariánus király elhunyt

Az egész Rotary-világot nagy veszteség érte *I. Albert* belga király tragikus halálával. Nagy uralkodó, kitűnő katona, jó ember és igazi rotariánus volt. Magyarország nagy barátját veszítette el benne.

John Nelson világnök a világ valamennyi rotariánusa nevében a következő táviratot intézte a belga körzethez:

»Rotary International Belgium népevel együtt gyászolja szeretett uralkodójuk tragikus elhunytát. Az ostendei konvención való részvétele és a rotariánusokhoz intézett beszéde alkalmával valamennyi rotariánus a szívébe zárta őt. Engedjék meg nekem, hogy a Rotary International nevében kifejezést adjak a királyi család és Belgium népe előtt a világ 150.000 rotariánusa mély részvételének és együttérzésének.«

A magyar rotariánusok a belga kerület kormányzójának részvétnyilatkozatot küldtek, amelyet a bruxellesi klub meleg levélben köszönt meg.

A francia katolikus püspöki kar és a Rotary

Bár nemzetközi jelentősége van, hazai viszonylatban is, — különösen pedig némely kluboknak az előítéletekkel való küzdése folytán — rendkívül fontos az az esemény, amelyről a francia kerület kiváló és magyarbarát kormányzója, *Duperrey* értesítette *Hegedüs Lórántot*. A híradás arról szól, hogy *Franciaországban a római katolikus püspöki kar teljes erővel támogatja a Rotary munkásságát*. Erre nézve a párisi klubban külön ünnepély volt *Baudrillard* püspök-

nek, a világhírű párisi Institut Catholique rektorának tiszteletére, aki ott megjelenévé, nagy beszédet mondott. Ugyancsak belépett a Rotary tiszteleti tagjai közé *Remond* nizzai püspök is.

A budapesti klub egyik kiváló tagja szíves volt ezeket az eseményeket a magyar katolikus egyház fejének, *Serédi Jusztinián* hercegprimás úrnak előterjeszteni. Ugy gondoljuk, ez a tény alkalmas lesz megsemmisíteni az utolsó foszlányait is annak az előítéletnek, amely némely város rosszul informált társadalmában a Rotary nemes mozgalmát eddig hátráltatta.

A magyar Rotary-mozgalom terjedése

Az eddig megalakult 12 magyar klub taglétszáma rövidesen eléri a 400-at. Ez igazolja, hogy a nehéz gazdasági viszonyok ellenére is a külön magyar Rotary-körzet megalakítása bevált és nemcsak Magyarországnak, de a Rotarynak is szolgálatot tett. Remélhető, hogy a klubok száma rövid időn belül erős növekedést fog kimutatni.

Ez az örvendetes fejlődés bizonyára kellemesen fogja érinteni *John Nelson* világnököt, aki európai útján feleségével együtt Magyarországot is felkeresi, ahol résztvesz az Európai Tanácsadó-Bizottság ülésein, amelyek Magyarországot megtisztelő módon, éppen Budapesten fognak április 11., 12. és 13.-án lezajlani.

A Rotary városközi összejövetele Szegeden

A múltévi lillafüredi gyűlés határozata szerint az ezévi városközi összejövetel Szegeden lesz. Az összejövetelt pünkösdkor, május 19., 20. és 21.-én fogják megtartani, amelyre a szegedi klub már értékes és érdekes programot állított össze. Ennek a programnak egyik nevezetes pontja lesz a nemrég elhunyt kiváló szegedi rotariánusnak, *Nyilassy Sándor* festőművésznek műveiből rendezendő emlékkiállítás.

Miután ugyanekkorra hívták össze a Rotary kerületi közgyűlését is, remélhető, hogy a magyar rotariánusok az összes klubokból nagy számban fognak Szegedre rándulni.

A pécsi Egyetem szociálpolitikai tanfolyama

Irta: KERTÉSZ JÁNOS dr.

A pécsi Erzsébet-tudományegyetem a közelmúltban kezdte meg szociálpolitikai tanfolyamát, amely iránt igen nagy volt az érdeklődés. Ugyyszólván valamennyi törvényhatóságunk és Budapest Szé-

kesfőváros is 40 hallgatót küldött ki. Ez az érdeklődés előrelátható volt.

A szociálpolitika az a tudomány, amelytől ma nagyon sokat várnak. A nagy nyomor, a segélyre

szoruló nagy száma nemcsak a szociális intézkedéseket kívánja meg, hanem az ifjúságnak különösen a *szociális gondolkodásra* való képését. Amikor a törvényhatóságok szociálpolitikai osztályain kimondták, hogy ennek a kurzusnak elvégzése kötelező, ezzel is szociális intézkedést tettek. A pécsi egyetem ennek a tanfolyamnak megrendezésével nagy szolgálatot tett nemcsak a tudománynak, hanem a szociális bajokon való gyorsabb és radikálisabb segítségnek is. Az ezáltal várható javulás be fogja bizonyítani ennek a tanfolyamnak nemcsak szükséges voltát, de állandósítását is.

Köztudomású, hogy Pécs városa rendelkezik a legjobban megszervezett jóléti intézményekkel, továbbá a szegények megsegítése, a betegeknek kórházba utalása itt működik a legprecízebben. Így tehát a kiváló egyetemi professzorok által előadott kurzuson kívül a gyakorlati szempontok is indokolták tették, hogy éppen Pécsen kezdtek meg a szociálpolitika népszerűsítését.

A szociálpolitikának többféle ága megkívánja annak a törvényhozás útján való szabályozását. Nem elégséges, hogy pl. az *ipari szociálpolitikának* csak a háború utáni ipari fellendülés következtében akadtak szószólói a törvényhozásban. (Iparunk csak a háború utáni időkben indult nagyobb fejlődésnek magunkramaradottságunk következtében.) Ennek eredménye egynéhány szociálpolitikai törvény megalkotása lett, ami bár általános jellegű volt, de indítóokát az ipari munkásság helyzete adta meg. Így 1927-ben jött létre az 1927: XXI. t.c., a betegség és baleset ellen való kötelező biztosítás, továbbá az 1928: XL. t.c., a kötelező öregségi, rokkantsági, özvegy- és árvabiztosításról. Ezek azonban még csak kezdetei azoknak az intézkedéseknek, amelyeket elvárunk, mert hiszen az ország jobbrafordulásának egyik alapfeltétele a helyes és jól megfontolt szociálpolitika.

Az ugynevezett *koldus-kérdést* is helyesen oldotta meg Pécs, ahol a koldus ismeretlen fogalom. Feltétlenül bízunk a pécsi egyetem szociálpolitikai tanfolyamának sikerében. Ott végzett szociálpolitikuskaink most már tudományos felkészültséggel foghatnak az új szociális feladatok megoldásához. Üdvös volna, ha a pécsi egyeteméhez hasonló több szociálpolitikai tanfolyamunk volna az országban. Ez az úttörő munka ismét bebizonyítja, hogy a tudomány még mindig a legerősebb fegyverünk. Pécs városa nem hiába küzdött az egyeteméért. Pécs büszke lehet egyetemére, mely a városnak új kulturát, új életet adott és szebb, boldogabb jövőndő alapjait fektette le.

Pályázat város-könyvekre

A Magyar Kulturális Egyesületek Szövetsége pályázatot hirdet *kisebbségi városok* leírására. A pályamű *irodalmi* alkotás legyen, élénk képekben, hangulatosan dolgozza fel anyagát és adja vissza a város lelkeségét. Terjedelme 80—90.000 betű, leg-

LÁNG AUTÓ- DIESEL MOTOR

kb. 75 %

**üzemanyag-költség
megtakarítás benzín-
üzemmel szemben.**

Eladási szervezet:

**MERCEDES-BENZ
AUTOMOBIL R. T.**

Budapest, VI., Csata-utca 29. sz.

feljebb 4 nyomtatott ív, mellékelendő hozzá 12—24 klisére alkalmas fénykép, vagy 1—2 művészi rajz, vagy fametszet. A Szövetség egyelőre három, egyenként 10.000 (tízezer) leinyi (1500 ck.) pályadíjat tűz ki *három* városismertetőre. A díjakat *csak egészben* adja ki a Szövetség. A pályadíj kiadásával a tulajdonjog az összes kiadásokra nézve a Szövetség tulajdonába megy át, amely a pályanyertes művek kiadásáról is gondoskodik. A pályadíjat nem nyert művek közül a Szövetség jogosult vásárolni. A díjnyertes munkánál a képekért (rajzokért) külön tiszteletdíj jár.

A nyertes pályamunkák a Szövetség »Magyar Sors-Könyvek« című sorozatában jelennek meg, de jogosult a Szövetség azokat előbb külön tiszteletdíj nélkül folyóiratában is megjelentetni.

A gépelt, lapszámozott pályamunkák jeligés levéllel 1934 június 15-ig küldendő be Romániában az »Erdélyi Helikon«-hoz (Cluj—Kolozsvar, Piata Mihael Viteazul 40.); Csehszlovákiában *Szilay Ferenc dr.*, a Kazinczy-Kör főtítkárához (Kosice—Kassa, Belső vöröshegy 4.); Budapesten *Németh László dr.* címére (Budapest, II. Ilona-u. 75.). A bíráló-bizottság határozatát legkésőbb 1934 október hó 1-ig az *Erdélyi Helikon*, a *Magyar Irás*, a *Válasz*, a *Kalangya* című folyóiratokban és a budapesti napilapokban teszi közzé. A pályázat állandó lesz. Kolozsvar, Nagyvárad, Marosvásárhely, Kassa és Pozsony után a magyar vidéki városok, Szeged, Debrecen, Pécs is sorra kerülnek.

Vadász Endre: Halászbárkák, (Linoleum-metszet.)

Félegyházi László, G. Szabó Kálmán és Vadász Endre képkiallítása Szegeden

Nagy érdeklődéssel várjuk azt a kiállítást, amelyet Debrecen három modern festője április 1—8-ig rendez Szegeden.

E három név már Budapesten, sőt nemzetközi külföldi kiállításokon is nem egyszer keltett feltűnést, mint a modern művészeti törekvések igazán komoly harcosaié. Bár mindhárom még meglehetősen fiatal, mégis művészetük nem a sablonos »izmusok« próbálgatásaiban merül ki. Művészetüket a természetből merített formák dekoratív hatású megkomponálása jellemzi. Érzéseik, álmaik színes foltokban, gazdag vonaljátékokban vetítődnek vászonra, fára. Mindhárom festő állandóan Debrecenben dolgozik, ahol szinte ők a komoly modern művészeti életnek megteremtői és vezérei.

A művészeti élet decentralizációja felé törekvő munkásságuk a vidéki városok kulturájában úgyszólván páratlanul áll, amint ezt már a legkiválóbb magyar művészek és

kritikusok (Csók, Vaszary, Glatz, Rabinovszky, Ybl) is kifejezésre juttatták.

Munkásságuk eredményeiről tanuskodnak az alábbi adatok:

Félegyházi László 1928-ban a Műcsarnokban, 1929-ben az akadémiai kiállításon, 1932-ben a fiatalok kiállításán aratott nagy sikert és 1933-ban a Szinyei-Társaság díját vitte el a Nemzeti Szalonban volt kiállításon. Nem véletlen, hogy 1933-ban az Ernst Múzeumban a Munkácsy Céh kiállításán és 1934-ben az UME kiállításán kapott helyet és ért el sikereket.

G. Szabó Kálmán 1922-ben a Szinyei-Társaság fiatal művészek díját nyerte el. Állami festőművészeti ösztöndíjat kapott a római Collegium Hungaricumba 1930—31 évre. Külföldi nemzetközi kiállításokon vett részt. A velencei nemzetközi kiállításon egy festménnyel 1932-ben. Padovában a nemzetközi egyházművészeti kiállításon egy festménnyel 1931-ben. Budapesten kiállított 1932-ben a Szinyei-

Társaság fiatal művészek kiállításán egy festményt. Bécsben 1929-ben tizenhárom olajfestménnyel szerepelt a Glaspalastban. 1933-ban két képet állított ki az Ernst múzeum Munkácsy Céh-kiállításán, egyet 1933-ban az országos nagy Nemzeti kiállításán és egyet 1934-ben az UME kiállításán.

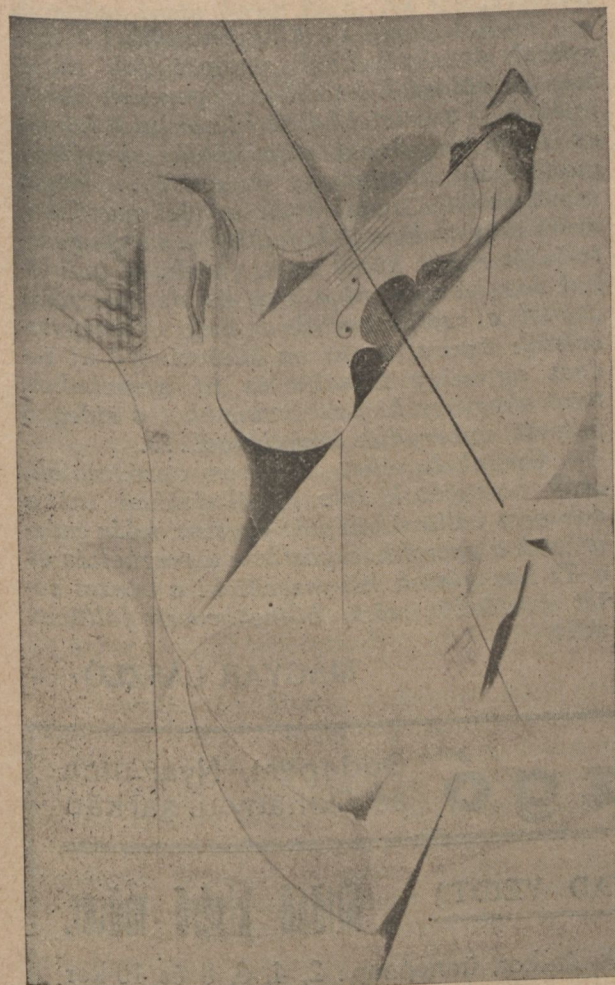
Berlinben a Scherlhausban kiállították 83 fametszetét 1930-ban. Grafikai munkáival szerepelt a következő nemzetközi kiállításokon: Stockholm, Genova, Monza, Milánó, Velence, Róma, Rotterdam, Newyork, Hága.

A Fővárosi múzeum megvásárolta »Erkély« című nagy kompozíció festményét. A Szépművészeti múzeum eddig 19 grafikai munkáját vette meg, a rotterdami városi múzeum és a holland állami múzeum egy-egy metszetét vásárolta meg.

Számos gyönyörű fametszete a »Városkultura« borítólapján is megjelent.

Tagja a budapesti Új Művészek Egyesületének és a M.R.M.E.-nek.

Vadász Endre a Szinyei-Társaság Wolfner népeleti díját nyerte 1927-ben. A Zichy Mihály grafikai

Félegyházi László: Hegedűs. (Festmény.)

G. Szabó Kálmán: Cigaretttázó nő. (Festmény.)

díjat 1929-ben először, 1932-ben másodszor. Többször kapta a Szinyei-Társaság kitüntető oklevelét. Barcelonában bronzérmét kapott.

Külföldi nemzetközi kiállításokon grafikával szerepelt: Monzában, Velencében, Newyorkban, Csikágóban, Barcelonában, Hágában, Rotterdamban és Milánóban.

Kiállított Budapesten grafikát 1929. és 1930-ban. Festményeket 1932-ben az Ernst múzeumban.

A Szépművészeti múzeum megvásárolta kilenc darab rézkarcát, a Fővárosi múzeum két rézkarcát, és egy festményét. A hágai képtár egy karcot.

Tagja a Paál László Társaságnak, a Magyar Rézkarcolóművészek Egyesületének és a Munkácsi Céhnek.

Reméljük, hogy Szeged műértő közönsége is meleg érdeklődéssel fogadja e három debreceni művész kiállítását.

Homokóra

Gyerekek

Tegnap még szürke volt az ég és nyirkos-hideg párákkal telített a levegő. Az emberek felgyürrt télikabát-gallérral siettek az utcán, az orruk piros volt, néha tüsszentettek is és dideregve gondoltak arra, hogy kiürült már a fáskamrájuk, a kályha pedig tátott szájjal, ridegen követeli a mindennapi betevő tüzelőanyagját. Gyereket nem lehetett látni sehol, mintha sztrájkba lépett volna a golya, mintha özönvíz helyett meddőséget bocsájtott volna a földre a végzet, hogy így pusztítsa ki a bünbesüppedt emberiséget.

Ma pedig kipattantak a sugaras égen a nefelejtszemekek, elborították az égi mezőket teljesen, tüzes indulókat harsonázott a nap és csókolta, bolond szerelemmel csókolta életre az alvó fákat, az elbűjt füveket, virágokat csókolt a cseresznyefákra, duzzadt rügyeket az orgonabokrokra és ellenállhatatlan erővel fölfeszítette a lezárt ablakokat. És a világ nagyhirtelen megtelt a gyerekekkel. Riadtszemű apróságok lepték el az utcákat, öklömnyi emberpalánták. Borzas fejükre csillogó aranyport hintett a nap és friss torkukból kacagta himnuszát a tavasz.

Gyerekek: gyámoltalan, édes, hamvas-arcú, pirosszájú, csengőhangú, totyogó, maszatos virágbimbók; tejtestvérei orgonarügynek, lepkének, hajnali harangszónak, tiszta örömnék, galambkacagásnak; ártatlannok, tiszták, husvétí bárányok. Gyerekek. Miért borul a szemünk elé aranyporos ködfátyol, ha benneteket látunk, ha rátok gondolunk? Miért feledkezünk meg előttetek mindenről, ami éget, ami kínoz, ami megdermeszt, ami elsorvasztja a hitünket, ami legyilkolja reményeinket? Miért nem jut eszünkbe, hogyha felnőttök, ha utánunk következtek, ha az idő és a gond ellopkodja szemetekből a ragyogást, arcotokról a tavaszi ég békéjét, szívetekből az örömöket: ti

is éppen olyanok lesztek, mint mi, ezer-gondú, mindig siető, úttalan utakon, térte-
len tereken ténfergő, soha célhoz nem érő felnöttek?

Miért szépül meg körülöttetek minden csújság? Miért szebb a tavaszi napfény, a Ti arcotok ragyogása tükrözi vissza? Miért adtok Ti értelmet annak a végtelen értelmetlenségnek, amiről kába filozófusok és kótyagos költők azt hirdetik, hogy: élet? Honnan vettétek gyöngye karotok mágikus erejét, amely szelid meghajlásra kényszeríti dacos nyakunkat, ha átölelitek; hol szerztétek bársonyos arcotok hatalmát, amely elsímítja a mi arcunk keserű gondbarázdáit, ha hozzászorítjátok?

Gyerekek.....

Én azt hiszem, hogy Nektek köszönhet a világ és az élet mindent, mert a Ti zsendülő sorsotokba horgonyozzuk bele minden veszni indult reménységünket, mert azt hisszük, hogy a Ti kivirágzó életetek lesz a jóvátétele a mi életünk tragikus elhibázottságának. Ha Rátok téved a tekintetünk, úgy érezzük, hogy Ti éritek el azt, amihez mi talán közeledni sem tudtunk, pedig futunk, futunk lélekszakadva, pedig tudjuk, hogy még a félúton innen menthetetlenül kifulladásunk.....

Tudjuk, hogy Ti is ugyanezekkel a szavakkal és érzésekkel simogatjátok majd meg az utánatok következő gyerekek buksi fejét, a Ti szemetekből is kicsordul a könny és Ti is magatokat sajnáljátok, siratjátok majd ezzel a könnyel; de azért... mégis kipattannak a nefelejtsek az égi mezőkön, azért mégis elődugják fejüket a megengeszteledőtt rögök közül az új füvek, új indulókat fog harsonázni a nap és új virágokat csókolt a cseresznyefákra, meg az orgonabokrok ágaira, ha az az elkövetkező új tavasz ugyanígy kicsalja az új gyerekeket, mint ahogy ez kicsalt Benneteket a rideggé fagyott emberodúk homályából....

Gyerekek, édes, aranyos aprószenetek, csak kacagjátok tele minél jobban ezt a sohasem változó világot: egyszer talán mégis csak a gyerekkacagás lesz a megváltás és a Ti kacagástok kényszeríti ki a végzet sötét börtönébe zárt, bilincsbevert föltámadást!

MAGYAR LÁSZLÓ

K a m a r a - m o z g ó

Budapest, Nyár-utca
és Dohány-u. sarkán

K é m v o l t a m (CONRAD VEIDT.)

Kitűnő kísérelő műsor.

Az előadások kezdete hétköznap: 4, 6, 8 és 10 órakor, ünnepnap: 2, 4, 6, 8 és 10-kor

➔ Az első előadás mindennap félhelyárral.

Dumping és anti-dumping

EHRMANN KORNÉL előadása a budapesti Rotary Clubban.

Terminus technicusok nem készülnek a nagyközönség számára. Ha azonban mégis elkezdenek közszájon forogni, úgy értelmezésük igen tágga válik és határvonalaik elmosódnak. Ez a megállapítás sokkal precízebben körülírt fogalmakra vonatkozik, mint éppen a *dumpingre*, amelynek értelmezése sohasem volt egységes. Általában minden kellemetlen, kívülről jövő konkurenciát az érdekelt felek — agráriusok és iparosok egyaránt — szívesen illetnek és illettek a dumping jelszóval.

Nézzük a szó etimológiáját: *to dump* — erőszakosan felborítani valamit, odadobni, tágabb értelemben: valamit erővel elhajítani. A fogalomban benne van az erőszakossági tényező. Aki dumpol, nem nézi, hogy a nemzetközi kereskedelmi tisztesség és *fair competition* szempontjából betartja-e a »játékszabályokat«.

Magának a szónak első közgazdasági meghatározását az 1907-es kanadai vámtörvényben találjuk: ha az exportárok a termelő állam belföldi árai alatt mozognak, dumping esete forog fenn. Az intézkedés a német vasipar olcsó szállításai ellen irányult. Majdnem egyidőben Ausztrália is kezd az amerikai túlolcsó mezőgazdasági gépek dumpingje ellen védekezni, — tehát definiál. Amíg Canada az exportáló ország belföldi árain méri az exportárok, addig Ausztrália dumpingnek tekint minden olyan kínálatot, amely, tekintet nélkül a belföldi árakra, alkalmas arra, hogy az ausztráliai ipar helyzetét lényegesen rontsa és ezáltal munkanélküliséget idézzon elő. Délafrika, New-Zeeland, az Egyesült Államok egymásután hoznak az előbbi sémák szerinti definíciókat és törvényeket. Anglia erejének tetőpontján megelégszik azzal, hogy márkázatot, bélyegeztet és megbélyegez; megszületik a »Made in England« és »Made in Germany« áthidalhatatlan szakadéka. A német áru csak a jogosultnál is nagyobb disagioval adható el, az expandáló német ipar árait tovább csökkentik, a dumping fokozódik és az árhare végül beletorkollik az 1914-es katasztrófába.

Amerika és Anglia a háború alatt teremtenek komoly antidumping-törvényeket. A háború után pedig, úgy hiszem, minden állam megadta kormányának a törvényes felhatalmazást arra, hogy dumping esetén védőintézkedéseket tegyen. Megszületik a legtágabb definíció is, amely szerint az önköltségen aluli export képez dumpinget. A korona- és márkaromlás megteremti a valutadumping fogalmát. Szocialista kormányok felfedezik a munkaidődumpinget stb.

Míg a háború előtti német dumping két-

ségtelenül megfelelt e kifejezés akkori fogalmi tartalmának, addig a háború utáni időben lanszírozott orosz dumping már bizonyos mértékben kiesett a dumping régi fogalmának keretéből, hiszen a szovjet-termelés területén sem kapitalista értelemben vett belföldi ákról, sem kapitalista alapon számított termelési költségekről nem lehet szó. A japánok exportját szintén dumpingnek nevezik, bár Japán hallatlanul olcsó árak mellett történő kivitelét új fogalomkörbe kell sorozni, mert lényegében különbözik attól, amit eddig a dumping fogalmával jelöltek.

A jelenlegi japán exporttevékenység alapvető jellege nem abban áll, hogy a japán belföldi áraknál, vagy a japán termelési költségeknél alacsonyabb áron adnak el külföldön, hanem abban, hogy a japán belföldi árak, illetve a japán termelési költségek tényleg oly alacsonyak, hogy az ennek megfelelő exportárok vernek mindent.

Ismerjük a japán népességi kérdést, a hallatlanul magas évi szaporulatot, az alacsony béreket és a rizsstandingjét a lakosságának. Tudjuk, hogy technikailag modernül vannak felszerelve és államuk adókedvezményekkel és olcsó tengeri fuvarokkal, valamint jelenleg, — ez természetesen csak átmeneti jellegű, — a yennek több mint 60%-os devalvációjával segíti elő kivitelüket. Csak egyetlen momentumra szeretnék kitérni és ez iparuknak decentralizált kifejlesztése. Addig, amíg a világon mindenfelé összevontak ipari ágakat és lehetőleg nagy egységeket teremtettek, — a japánok versenyképes kisiparokat fejlesztettek ki. Így pl. kb. 450 izzólámpagyár működik, ahol egy férfimunkás napikeresete 10 órai munkaidő mellett 80 sen, női munkásé 50 sen, gyermekeké 13 éves korig 20 sen, ami hivatalos kurzuson átszámítva P 1.—, 0.60, 0.25-nek felel meg. A vasárnapi munkaszünetet sokhelyütt nem is ismerik, hanem kétszer 12 órás Schicht-ben dolgoznak és a gyárak csak minden hó 15-én és utolsó napján állnak.

Igen érdekes alakulatok a *cottage industry*-k. A háziiparnak olyanfajta meg szervezése, ahol családok egyes cikkeknek egyes részeit készítik és szállítják tovább a szomszéd házba, ahol a cikk készítése folytatódik és így tovább. Egy élő Ford-féle *conveyer-belt*.

Japán összexportja 1929-ben 2.150 millió teljes értékű yent és 1933-ban 1.900 millió devalvált yent tett ki. Tehát a japán verseny semmiképpen sem emelkedett a világpiacon, hanem csak *irányt változtatott*.

Mert amíg 1929-ben az Egyesült Államok kb. 1.000 millió yen és China 350 millió yen értékű árút vásároltak, tehát az össz-exportnak 60%-át, ez az arány 1932-ben 40% alá csökkent. A japánok tehát új piacokat kerestek és azokat elsősorban a brit birodalom területén és Kisázsiaiban találták meg. Azonban állandóan tovább keresnek új piacokat és ilyen módon *ez a verseny Európa számára imminensebb lett.*

Chinából a nemzetközi bojkott szorította ki Japánt. Az Egyesült Államok azonban vámemelésekkel zárták ki ezt a kellemtelen konkurrenciát, pedig a remedium a japán konkurrenciá ellen semmiesetre sem keresendő újabb vámok applikációjában és az elzárkózási politika minden képzelet meghaladó fokozásában. Ezek az ellenszerek, ha pillanatnyilag hatásosak is, a világot új katasztrófába kényszerítik.

A dumping elleni állami védekezést nevezük *antidumping*-nek, ami egyértelmű az államok fokozott beavatkozásával a magánosok versenyébe.

A jó kormányok az összlakosság érdekeit tartják mindenkor szem előtt és csak akkor, ha ez nem lehetséges, kénytelenek diszkriminálni és egyes osztályokat mások javára sújtani. A kívülről jövő konkurrenciális támadás, legyen az agrár, vagy ipari támadás, első hatásában egyeseknek súlyos károkat, másoknak meg előnyöket jelent. Találkoztunk a gazdaságtörténelemben már olyan esetekkel is, amikor egy folytatólagos dumping valamely cikkben egész új iparágat fejlesztett ki. Az Angliába irányuló háborúelőtti cukordumping ugyan tönkretette az ottani répacukortermeleket, de az olcsó cukorárak megteremtették a nagy és gazdaságilag akkor lényegesebben jelentős jam- és konzervipart. *Chamberlain* szavai szerint »sugar has gone — jam and pickle remain.« Tehát az ár alatti folytatólagos ajánlás esetében mindenképp előtti fontos a cikknek a kérdése.

Egy ellenkező példával: a német celluloidipar több ezer embert foglalkoztat. Gazdaságilag fontosabb ezen tömegek megvédése, mint annak az elérése, hogy 10 Pfenigért a vevő ne két, hanem három kis játékot kapjon.

Nyersanyagoknak, vagy olyan cikkeknek olcsó importja azonban, amelyek nagy fogyasztórétegek elsőrendű szükségletét képezik, semmiképpen sem kell, hogy káros legyen. Disztíngválás a cikkek között, azoknak gazdasági fontossága, — mérlegelése annak, hogy milyen gazdasági előnyöket és hátrányokat jelent a túlolesó új ár: ez lenne az esetleges ellenintézkedéseknek ideális bázisa.

(Befejezés a köv. számban.)

A Magyar Téka és — Erdély

Röviddel ezelőtt jelent meg a *Magyar Téka* első sorozatának harmadik kötete, *Tabéry Géza*: »Októberi emberek« című hangulatos, szép regénye, amelynek ismeretetésére még visszatér a *Városkultura*. Most, ennek a nagyon szép kiállítású harmadik Téka-kötetnek megjelenése alkalmából azt kívánjuk őszinte nagy örömmel megállapítani, hogy a Magyar Téka tervszerűen, öntudatosan folytatja útját ama szép és nemes célok felé, amelyeket a mozgalom megindítója, *Klebelsberg Kunó* gróf tűzött ki.

Az első Téka-kötet *Berczeli A. Károlynak*, a fiatal szegedi írónak két, formában, tartalomban egyaránt új utakat kereső drámáját juttatta el a magyar közönséghez. Mindkét dráma méltó feltűnést keltett az egész magyar sajtóban, sőt a magyar kritikáknak már külföldi visszhangja is támadt. Harc is keletkezett a Berczeli-drámák körül, komoly irodalmi harc, ami azt bizonyítja, hogy ez a kötet a magyar irodalmi életnek komoly eseménye volt.

A második Téka-könyv *Magyar László*: »Lázad a föld« című regénye volt, a mai magyar falu életrajza, a földért vívott gigászi harc éposza. Ez a regény is feltűnést keltett úgy a sajtóban, mint a közönség körében egyaránt és fölhívta a magyar község figyelmét a szegedi írón kívül a Magyar Tékára is.

Most pedig *Tabéry Géza* neve és regénye következett a sorban, az országos nevű, kiváló tehetségű nagyváradi íróé, aki egyik leglelkesebb, legkeményebb gerincű harcosa a magyar kulturának odaát, túl a trianoni határon, Erdélyországban. Ez a kötet az első komoly kapocs, amely szorosabbra fűzi maradék-Magyarország irodalmi életét Erdélyével, amely keresztülhat a mesterségesen megvont határokon. Testvéri kézfogást jelent ez a könyv, az erdélyi magyar kultúra kézfogását a maradék-magyarországi kultúrával, a szétszaggatott magyar kultúrterületek összeölelkezését.

Ahogy Klebelsberg Kunó gróf elgondolta.

»PROMETHEUS«-NYOMDA

Készít könyvet, ujságot, mindenféle kereskedelmi nyomtatványokat olcsón és a legszebb kivitelben.

Felelős kiadó a laptulajdonos: Gerő Dezső.

„PROMETHEUS”-NYOMDA nyomása

Weiss Manfréd Acél- és Fémművei Részvénytársaság

Központi eladási iroda:

Budapest, V., Lipót-körút 12.

„Csepel” az egyetlen
hazai gyártású varrógép

Elsőrendű kivitel, kifogástalan minőség!

Szobi Kőbánya Részvénytársaság

Budapest, Alkotmány-utca 16. szám. Telefon: 234—60.

S Z Á L L I T:

szob=malomvölgyi és szob=sághegyi **andezit** kőbányájából **vasuton** és **hajón** minden méretű burkolókövet, szegélykövet, terméskövet, valamint zuzottkövet és osztályozott **n e m e s** zuzalékot minden szemnagyságban.

Szegediek találkozó
helge az

István király Szálloda

Budapest, VI., Podmaniczky-utca 8. szám,
Nyugati pályaudvar mellett.

TELEFON (INTERURBÁN) 202—43, 294—34. SÜRGÖNYCIM: HOTELIST

Szobáink árát mérsékeljük. E lapra hivatkozók 20% engedményt kapnak.

Teljes komfort. Központi fűtés, folyó hideg-, melegviz. Lift. Telefonoszobák.

Építőipar Részvénytársaság

BUDAPEST, V., Nádor-utca 18.

Telefon : 221—49.

Aszfaltgyár és anyagtelep :

Budapest, IX., Gubacsi-ut 37. szám.

M. Kir. Állami Vas-, Acél- és Gépgyárak B u d a p e s t

Házi vizellátáshoz, kertöntözéshez
kézi- és gépszivattyúk. Kitűnő
tartós kivitel. **OLCSÓ ÁRAK**
NAGY KÉSZLET

FORGALOMBAHOZZA :

Magyar Kir. Állami Vasgyárak
Kereskedelmi Képviselete R.-T.
Budapest, V., Vilmos császár-u. 28
Telefon : 273—20.

U L R I C H B. J. **Budapest,** **VI, Vilmos-császár-u 31**

Az összes anyagok (csövek, ar-
maturák, fayencéárúk stb.)
egészségügyi berendezésekhez.

Ólom- Ónárú- és Armaturagyár
(VI., Teve-utca)

Mannesmann Cső- és Vaskereskedelmi **Részvénytársaság**

Budapest, VI. Király-utca 82. sz.
Telefon : 25—0—16.

Csővek. — Víz-, gőz-, gáz- és
csatornázási szerelvények. —
Fittingek. — Műszaki cikkek. —

FÜRDŐSZOBAFELSZERELÉSI CIKKEK